Tekst Laurens Marysse (VIBE vzw)

Breng **verticaal groen** in je leven

Wie in de stad woont, heeft doorgaans weinig plek om een weelderige Franse tuin aan te leggen. Een interessante oplossing is om in de hoogte te werken en je terras- of gevelmuur een groene *make-over* te geven. Teun Depreeuw (Muurtuin) zet de mogelijkheden, voordelen en effecten van verticaal groen op een rij.

Voor veel mensen is de tuin een plek om tot rust te komen. Sommigen genieten graag van het groene uitzicht vanop hun terras, anderen vinden rust in het onderhoud van hun tuin. Een mooie tuin is echter niet voor iedereen evident. Wie op het platteland of net buiten de stad woont, heeft een streepje voor. Voor mensen die in de stad wonen, ligt het vaak moeilijker. Gelukkig zijn er anno 2020 tal van innovatieve oplossingen om toch te kunnen genieten van de esthetiek en de rust die een tuin brengt, en dat midden in de stad.

In de grond of niet

Er zijn verschillende manieren om een tuin op je gevel of terrasmuur te installeren. Er bestaan zowel grondgebonden als niet-grondgebonden groene gevels. Bij die eerste categorie wordt de gevel bedekt met klimplanten die rechtstreeks in de grond wortelen, zoals bijvoorbeeld klimop. Sommige planten groeien rechtstreeks op de gevel, andere hebben een beetje hulp nodig, een bedrading of roosterwerk waarrond ze zich kunnen slingeren.

© Muurtuin – foto Jasper Leonard

VIBE

Ook wie maar weinig ruimte heeft buiten, kan met een verticale tuin genieten van een stukje natuur.

Vooral steden kunnen voordeel halen uit verticaal groen. De groene gevels zorgen namelijk voor meer biodiversiteit en hebben een positieve invloed op de luchtkwaliteit en de temperatuur in dichtbebouwde steden.

In een niet-grondgebonden systeem plaats je de planten in een verticale structuur op basis van natuurlijke substraten of kunststofsubstraten, dat je tegen de gevel bevestigt. Het voordeel van zo'n verticaal systeem is dat je het op plekken kan gebruiken waar er geen volle grond is. Denk maar aan een dakterras, een terrasmuur of een binnenkoer. Verticaal groen komt doorgaans in een prefabsysteem, zodat je naargelang je persoonlijke voorkeur en de omstandigheden kan variëren op hetzelfde thema.
Kijken we naar de prijs, dan is grondgebonden gevelgroen goedkoper dan een niet-grondgebonden systeem, maar je kan wel minder variëren in de planten die je kan gebruiken.

Een verticale tuin

"Een muurtuin is de ideale oplossing voor stadsbewoners die meer groen rond hun woning willen", zegt Teun Depreeuw, zaakvoerder van de Antwerpse fabrikant Muurtuin. "Verticaal groen is een waardig alternatief voor de conventionele tuin. Je kan genieten van een groene omgeving zonder dat je moet inboeten op de ruimte die je hebt. Woningen in de stad hebben namelijk vaak een beperkte buitenoppervlakte."
"Met een muurtuin kan je heel wat kanten op, ook op esthetisch vlak. Je kan de verticale tuin namelijk afstemmen op jouw voorkeuren. Je kan kiezen voor groene planten, bloemen of kruiden en groenten. Het is wel aangeraden om op voorhand de locatie, oriëntatie en omstandigheden van de plek waar je de tuin wil 'aanleggen', goed te analyseren. Ieder type plant floreert namelijk optimaal in een bepaald type omgeving. De hoeveelheid lichtinval is bijvoorbeeld een belangrijke factor. Dat is eigenlijk hetzelfde als in een conventionele tuin."

Opbouw

De aanleg van je muurtuin start met het uitkiezen van de locatie. Die is, zoals we al schreven, uiterst belangrijk om te weten welke planten je kan gebruiken. Teun Depreeuw: "Nadat je de gevel hebt gekozen waartegen je je verticale tuin wil bevestigen, plaats je een regelwerk met panelen dat de plantenzakken en planten zal dragen." Weet dat je op een oppervlakte van één vierkante meter ongeveer 25 planten kan aanplanten. Welke die planten ook zijn, ze hebben allemaal water nodig om te overleven. "Wij werken hiervoor met een uitgekiend systeem van wateraanvoer en -afvoer. De planten krijgen water via druppelaars of sproeiers. Via de afvoer loopt het overtollige hemelwater weg, waar het vervolgens in de bodem kan infiltreren of kan verdampen."
Er bestaan trouwens heel wat snufjes die dit nog makkelijker maken. Je kan je muurtuin bijvoorbeeld monitoren met sensoren, zodat de voorziening van water en voedingsstoffen quasi automatisch verloopt. Die extra luxe komt weliswaar met een (stevige) prijs. Maar ook met een beperkt budget kan je een fijne muurtuin aanleggen om heerlijk van te genieten. ▶

EEN GOED ONDERHOUD

Je kan maar van de praktische voordelen van je verticale tuin genieten zolang je de planten goed verzorgt. Sommige mensen maken zich echter zorgen dat het onderhoud van een muurtuin meer werk zou kosten dan een horizontale tuin. Dat klopt niet volgens Depreeuw: "Ik durf zelfs te stellen dat een verticale tuin gebruiksvriendelijker is dan een gewone tuin. Wij lassen drie vaste onderhoudsmomenten in per jaar: voor de winter, voor de zomer en een keer in het voorjaar. In het winter- of zomerseizoen snoeien we de planten bij en maken we de tuin weer proper. In het voorjaar geven we de planten ook mest- en voedingsstoffen zodat ze tijdens de zomer goed kunnen groeien."
Tijdens het mesten moet je goed afwegen hoe groot je planten mogen worden. Niet iedere plant leent er zich immers toe om weelderig te groeien en te tieren.
Zoals we al vermeldden, moet je de planten ook op regelmatige tijdstippen water geven. "De hoeveelheid water is afhankelijk van omgevingsfactoren zoals bijvoorbeeld de hoeveelheid zonnewarmte die je muur opvangt. Er bestaan ook wel voorgeprogrammeerde druppelaartjes die zorgen voor een automatische bewatering. Daarmee kan je 'plantenstress' vermijden", verduidelijkt Depreeuw.

VIBE

Hé jij daar,

Wil je graag milieuvriendelijk en gezond bouwen? Of renoveren? En zoek je nog een ervaren professional in jouw buurt?

Dan is er maar één adres!

WWW.ECOBOUWGIDS.BE

© Bernard Boccara/Arch. Ofer Lèvy & Daniele Wagner

Deze groene claustra, die de ramen van de verdiepingen behoedt tegen inkijk, zorgt voor een vrolijke noot in het straatbeeld en laat de bewoners ook aan de straatkant genieten van wat groen.

© Bernard Boccara/Arch. Ofer Lèvy & Daniele Wagner

NEUSJE VAN DE ZALM: DE TOTAL VALUE WALL

De Total Value Wall is nieuw in het muurtuinassortiment. "Deze verticale muurtuin functioneert als een volwaardige bouwschil", verduidelijkt Teun Depreeuw. "Hij biedt de voordelen van verticaal groen en voegt er een extraatje aan toe: hij zuivert grijs water zodat het gebruikt kan worden voor laagwaardige toepassingen zoals het doorspoelen van een toilet."
"Samen met partners als de Universiteit Gent, het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) en het Proefcentrum Sierteelt (PCS) verzamelen we tegelijkertijd ook data over de invloed van het verticale groen op de CO_2-concentratie, het fijnstofgehalte, temperatuurschommelingen en de waterzuivering. Op die manier willen we de bestaande wetenschappelijke resultaten valideren en toetsen aan de praktijk." De Total Value Wall is momenteel al actief op een particuliere woning in Gent en de Steinerschool in Lier.

Tal van voordelen

Verticaal groen biedt een heleboel voordelen. In de eerste plaats vergroot je met een muurtuin de biodiversiteit. "Daarom zie ik vooral in het stedelijke milieu een enorm potentieel voor verticaal groen. Een muurtuin creëert in een versteende en geasfalteerde setting opnieuw ruimte voor insecten (bijen, vlinders...), vogels en andere dieren zoals vleermuizen", verduidelijkt Depreeuw.
Daarnaast werkt verticaal groen ook verkoelend. De planten nemen namelijk de warme buitenlucht op om zo het water dat ze opnemen te laten verdampen. Ze halen dus letterlijk een deel van de warmte uit de lucht. Dat biologische proces noemen we evapotranspiratie, een soort van natuurlijke airconditioning dus. Daarnaast absorberen groene oppervlaktes ook minder zonnewarmte dan traditionele bouwmaterialen zoals beton of baksteen.
Muurtuinen hebben ook een goed isolatievermogen, zowel thermisch als akoestisch. "Je kan de begroeiing tegen de gevel zien als een extra isolatieschil voor je woning. In het geval van een niet-grondgebonden systeem zal de verticale tuin een natuurlijke spouw vormen. Het is zeker iets om in het achterhoofd te houden wanneer je denkt te verbouwen", aldus Depreeuw.
Tot slot zijn er nog de gezondheidsvoordelen. De planten nemen namelijk koolstofdioxide, stikstofoxide en fijn stof op. Zeker in de streetcanyons (straten die aan beide zijden geflankeerd worden door hoge gebouwen, red.) kunnen de doses van deze schadelijke stoffen hoog oplopen. Groen filtert en zuivert dus de vervuilde lucht, en dat komt onze gezondheid zeker ten goede. De opgenomen koolstofdioxide en stikstofoxide zorgt er dan weer voor dat de planten op hun beurt kunnen groeien.
"De sociale en de ecologische voordelen van een muurtuin zijn erg belangrijk in ons huidige klimaat. Verticaal groen is positief voor de bewoner van het gebouw, voor zijn directe omgeving en de samenleving an sich. Het is een drievoudige win-winsituatie", besluit Teun Depreeuw. ■

WAT DOET VIBE?

VIBE vzw genereert, verzamelt en verspreidt informatie over gezond en milieuverantwoord bouwen en duurzame stedenbouw. We geven vorming en advies rond deze thema's en bieden ook begeleiding bij de ontwikkeling van duurzame wijken. Daarnaast reiken we het VIBE-label uit aan bouwbedrijven die werken met gezonde en milieuverantwoorde producten en technieken. Bedrijven, overheden, wetenschappelijke centra en andere instellingen kunnen bij ons terecht voor onderzoek rond gezonde en milieuvriendelijke bouwmaterialen.

VIBE
natureplus.org
natural sustainable building

www.vibe.be